

موزه سازهای بروکسل

محلّه سا بلون با کلیسای « نتردام ویکتوار » و باغ پیرامون آن که پراست از مجسمه های کوچکی که هر یک پیکر کسی را که نماینده یکی از حرفه ها است نشان می دهد اندکی از زیباییهای بروکسل کهن را حفظ کرده است و بنا بر این همچون جزیره ای است در میان پایتختی بزرگ با ساختمانهای عظیم و آمد و رفت خیره کننده و سرگیجه آور .

در کنج خیابان « ژانسن » و میدان « پتی سا بلون » ساختمانی است که بر آن پلاکی نصب شده به یادگار « فرانسواتاس » (۱) کسی که « فیلیپ زیبا روی » و « شارل کن » (در سده شانزدهم میلادی) سازمان پست و انحصاران را در سراسر اروپا به او واگذار کردند و پیکر او اکنون در کلیسای « سا بلون » به خاک سپرده شده . این کلیسا در برابر خانه او قرار دارد .

این ساختمان رو بروی کنسرواتوار پادشاهی بروکسل است و در آن موزه ای نیز هست که از حدود صد سال پیش سازهای موسیقی نگهداری می شود و دارای شهرتی جهانی است .

این موزه در سال ۱۸۷۸ گشایش یافت . بنیاد گذاران آن « ویکتور

شارل ماهیون، (۱) از موسیقی‌شناسان دانشمند در آنجا سازهای گوناگون را از کهن و نوگرد آورد و در این کار بسیاری از نیکوکاران که هنوز هم این موزه از جوانمردیهای آنها بهره مند است با او یاری کردند .

به هنگامی که آقای « راجر براگارد » (۲) در ۱۹۵۷ به ریاست این موزه برگزیده شد میراثی بس گرانبها به او رسید که بهای آن را نمی‌توان برآورد کرد .

رئیس جدید دست به کار مدرن ساختن موزه زد . درون ساختمان موزه نوسازی شد و ویترینها و چراغها در آن تعبیه گشت . بر اساس اصول موزه‌داری امروزی که با انباشتن اشیاء فراوان و تبلیغ بسیار مخالف است و عرضه کردن نمونه‌ها را باروش روشن و چشم‌گیر سفارش می‌کند موزه تنظیم شد . از حدود چهار هزار نمونه‌ای که در موزه بود هزار و چند صد نمونه برگزیده و به نمایش گذاشته شد .

این نمونه‌های برگزیده شده را به صورتی دلپسند به نمایش گذاشته‌اند و بقیه را به عنوان ذخیره در محلی در خیابان « لن » (۳) نگهداری می‌کنند. این اصلاحات و نیز تکامل پیکر نمونه‌های موزه مرهون دلبستگی دولت بلژیک است به کار این موزه .

يك بازديد از اين موزه

سازهای اروپائی بر حسب تاریخ طبقات بندی شده است . تالار هم کف اختصاص دارد به سازهای عهد کهن و قرون وسطی و دوران جدید تاریخ تا ۱۷۵۰ .

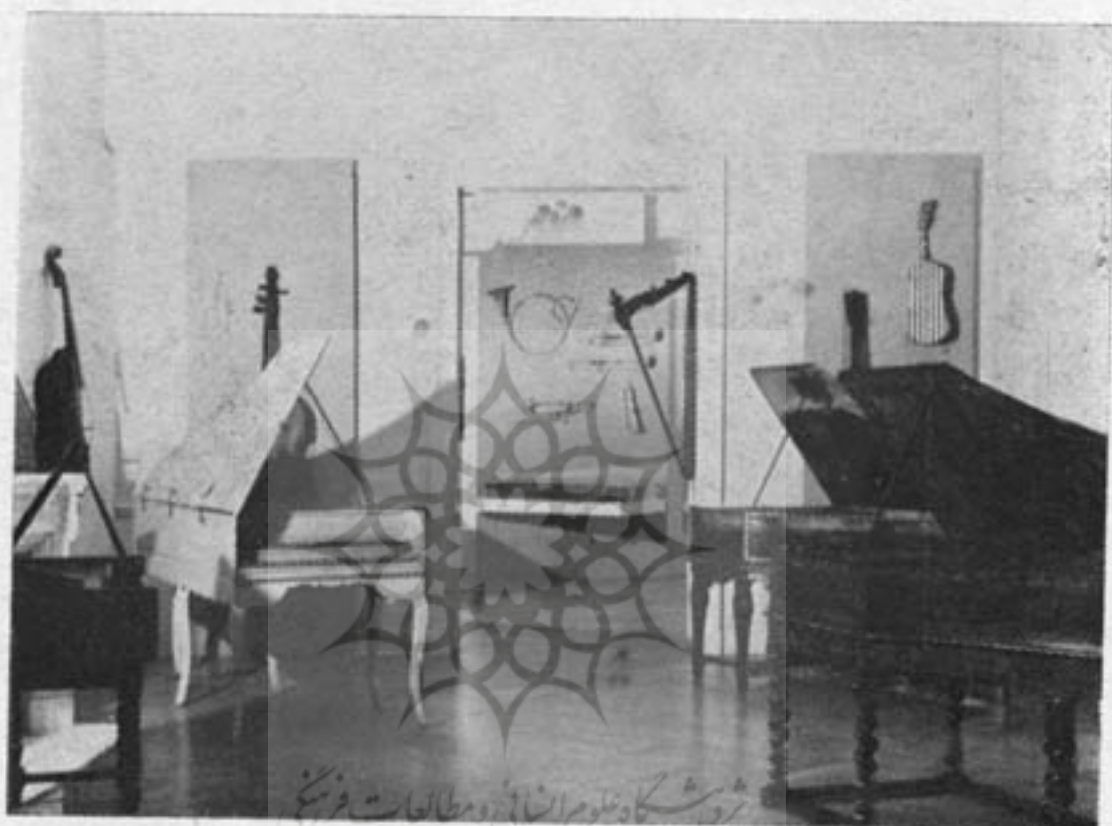
از آنجا که این موزه سازهای پیش از سده شانزدهم را ندارد سازهای پیش از این زمان موزه ساختگی است مانند سازهای بادی دوران یونان و روم و سازهای سیمی و کمانی قرون وسطی .

Victor Charles de Mahilon — ۱

Mr. Roger Bragard — ۲

Laines — ۳

سرانجام می‌رسیم به مجموعه فلوتها و سازهای بادی ساخته از چوب و عود و سازهای سیمی از نوع گیتار سده‌های شانزدهم و هفدهم که در آن هنگام چنان مهم به شمار می‌آمدند که نام «عودنواز» از آن زمان تا کنون در زبانهای اروپائی به همه نوازندگان سازهای سیمی اطلاق می‌شود. «ویرژینال» و «اپینت» و «کلاوسن نیاکان دور پیانوی امروز به شمارند و در آنها سیمها به روش مکانیکی استوار شده‌است و «کلاویکورد» که پدر و نیای «بلا فصل پیا نواست».

در جلو از چپ به راست سه «هارپسیکورد» اواخر سده هفدهم که بدست «کوشه» و «روکر» از مردم «آلفور» و «تیبوی» فرانسوی ساخته شده است. در پشت مجموعه‌ای از سازهای بادی سده هیجدهم

در این موزه يك «اپینت» متعلق به «پاتاوینوس» (۱۵۵۰) و يك «ویرژینال» «تاونزنده» (۱۶۴۱) و نیز «کلاوسن‌ها» و «آنورسوا» های «روکر» (۱۶۱۲) که با نقاشی‌های «وان در مولن» و «کوشه و آنوز» (۱۶۴۶) آراسته شده و همچنین «کلاوسن» «فرانسه تیبو» (۱۶۷۹) و يك «کلاوسن» و «کلاویکورد» «هاس هامبورگ» (۱۷۳۴) و ویلونهای گوناگون را که پایه سازهای سیمی و آرشه‌ای امروزه شده است می‌توان دید. در همین طبقه هم کف

يك «كلاویسنتریوم» (۱۷۵۱) هست که کلاوسن عمودی است از آن «رلن دتورنه» و نیز ارگهای گوناگون.

در طبقه اول مجموعه‌ای از سازهای سده هیجدهم و نوزدهم چیده شده که بررسی تکامل پیانو و سازهای بادی در اینجا به ویژه جالب است. ضمناً از پیانوهای دیدنی یکی پیانوی هرم مانند است از «فریدریچی» و یک پیانو «گروتس» . يك مجموعه از سازهای ساخته «ساکس» سازنده ساز بلژیکی که مخترع «ساکسوفون» و سازهای بادی شکفت تماشایی است . يك تالار به ارگهای مکانیکی اختصاص یافته است . در این میان يك «کمپونیوم» که در سال ۱۸۲۱ در آمستردام به دست «وینکل» ساخته شده جالب است . این ساز اتوماتیک می‌تواند نتهای ترکیبی گوناگون بشمارد را به دست دهد .

جالب است که این سازها که برشمرده‌ایم همه از چوب ساخته شده و چوبهای آن گرانبها و آرایشها و نقاشیهای دیدنی روی آنها بس دلپسند است . هر گاه روح «باخ» و «ویوالدی» و «کوپرن» در تالارهایی که سازهای آنان در آنجا هست بیابند چه بسا که از کلاوسن یا ارگ آوای خوش «فوک» با «سونات» برخیزد . آقای «پرگارد» ترتیبی داده‌اند که این چنین آواهایی به گوش بازدیدکننده می‌رسد و این خواب را تعبیر می‌کند .

آخرین طبقه به سازهای غیر اروپایی اختصاص داده شده . در آنجا سازهای افریقائی و آمریکائی و خاور دور و نزدیک و «پلینزی» دیده می‌شود . ارزش این موزه با این داستان به خوبی آشکار می‌شود . چند سال پیش هنرمندان «اپرای پکن» که از بروکسل می‌گذشتند به این موزه آمدند و سخت در شگفت شدند که در آنجا نمونه‌ای از سازهای چینی دیدند که گمان نمی‌کردند اثری از آنها در جهان پیدا شود .

در این موزه بخشی هم مخصوص سازهای بومی اروپا است . یادآور شدیم که این موزه گنجینه‌ای هم از سازهای به‌نمایش نگذاشته دارد . در این موزه همچنین مانند همه مؤسسات علمی يك کتابخانه درباره ارگ شناسی و موسیقی شناسی نژادی و آکوستیک و نیز مجموعه‌ای از صفحات و عکسها یافته می‌شود .

ترجمه مسعود رجب‌نیا